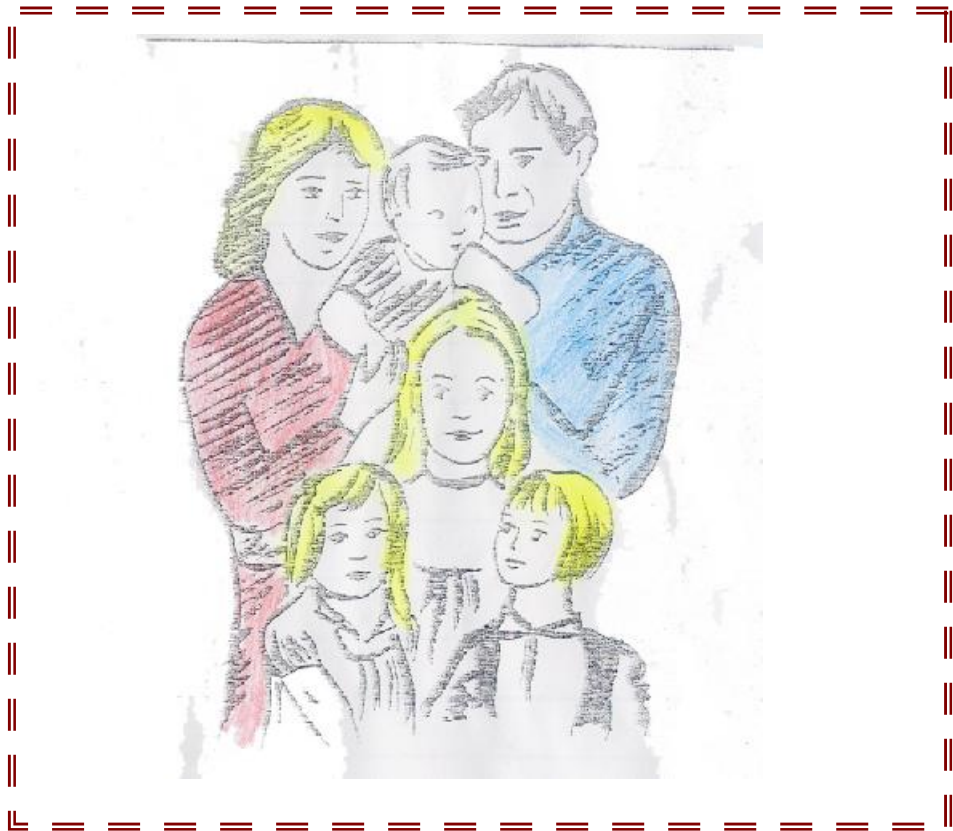


Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΥΠ

Θέμα:

Ο θεσμός της αναδοχής στην Κύπρο

Πτυχιακή Εργασία για τη λήψη του πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία απο το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας κ Πρόνοιας.



ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: Κος Παπαδημητρίου Θάνος
Επίκουρος Καθηγητής Κοινωνιολογίας
Σπουδάστρια Παπακυριακού Παναγιώτα

ΠΑΤΡΑ
Σεπτέμβριος 2006

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σελίδα

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ.....	
1	
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	
2	
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	
3	
ΚΕΦΑΛΑΙΑ	
1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	
4	
Το πρόβλημα.....	
5	
Σκοπός μελέτης.....	
6	
Ορισμοί όρων.....	7
2.ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΑΛΛΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	
Α. Ο ρόλος της οικογένειας και η επίδρασή της στην ανάπτυξη και διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού.....	
8	
Β. Απομάκρυνση του παιδιού από το οικογενειακό του περιβάλλον.....	
9	
• Αιτίες απομάκρυνσης.....	
9	
Γ. Μορφές παιδικής προστασίας	10
• Ίδρυματική περίθαλψη.....	10
• Υιοθεσία.....	10
• Ανάδοχη φροντίδα	11
Δ. Ο θεσμός της αναδοχής	12
1.Ιστορική αναδρομή του θεσμού.....	12
2.Στατιστικά στοιχεία.....	13
3.Εννοιολογική προσέγγιση της αναδοχής.....	14
4.Είδη αναδοχής.....	15
5.Μέλη της αναδοχής.....	17
• Το παιδί.....	17
• Φυσικοί γονείς	18
• Ανάδοχοι γονείς –Ποιός μπορεί να γίνει ανάδοχος	20
• Παράγοντες σχετικοί με τους ανάδοχους	21
• Ιδιότητες που χρειάζεται να διαθέτει ο ανάδοχος γονιός.....	22
• Κοινωνική οργάνωση.....	23
Ε. Φορέας εφαρμογής του θεσμού της αναδοχής στην Κύπρο.....	24

ΣΤ. Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού.....	25
1.Επιλογή ανάδοχων γονέων.....	26
2.Προετοιμασία ανάδοχων γονέων.....	28
-Ο κοινωνικός λειτουργός και το παιδί.....	33
3.Ο κοινωνικός λειτουργός σε σχέση με τους φυσικούς γονείς	36
4. Επικοινωνία παιδιού με φυσικούς γονείς	37
5. Υποχρεώσεις αναδόχων γονέων	39
6. Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού με ομάδα παιδιών.....	41
7.Συμβόλαιο.....	43
8. Αμοιβή.....	44

Η επιτροπή για την έγκριση της πτυχιακής εργασίας:

Υπογραφή:

Υπογραφή:

Υπογραφή:

Ευχαριστίες

Ολοκληρώνοντας και καλύπτοντας το θέμα της πτυχιακής μου εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω όλα τα άτομα που με βοήθησαν και με εξυπηρέτησαν .

Πάνω από όλους θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον Επίκουρο καθηγητή Κοινωνιολογίας

Κον Παπαδημητρίου Θάνο για τη άψογη συνεργασία που είχαμε καθόλη την διάρκεια της κάλυψης του θέματος .

Επίσης να ευχαριστήσω τα μέλη της επιτροπής για την συμβολή τους στην αξιολόγηση της πτυχιακής εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Σκοπός της μελέτης είναι να γίνει γνωστός ο τρόπος λειτουργίας της αναδοχής στην Κύπρο, ως εναλλακτικός θεσμός παιδικής προστασίας. Σε ποιες περιπτώσεις εφαρμόζεται, ποιους σκοπούς εξυπηρετεί, και ποιες ανάγκες. Να γίνει ο διαχωρισμός της αναδοχής από τις υπόλοιπες μορφές παιδικής προστασίας που εφαρμόζετε στη Κύπρο .

Στόχοι της εργασίας είναι:

- να μελετηθεί ο θεσμός της αναδοχής
- το νομοθετικό πλαίσιο της Κύπρου
- να διευκρινιστεί ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στη διαδικασία της αναδοχής

Η πτυχιακή εργασία θα περιλαμβάνει τα πιο κάτω:

Στο Πρώτο Κεφάλαιο γίνεται η εισαγωγή και η αναφορά στο θέμα της εργασίας, που είναι ο θεσμός της αναδοχής στη Κύπρο. Επίσης παρουσιάζεται ο σκοπός της μελέτης και οι ορισμοί όρων που χρησιμοποιούνται στην εργασία.

Στο Δεύτερο Κεφάλαιο αναφέρεται η σημασία και ο ρόλος της συμβολής της οικογένειας στην ανάπτυξη του παιδιού. Γίνεται αναφορά στις αιτίες που οδηγούν στην απομάκρυνση των παιδιών από την οικογένεια τους. Καθώς επίσης αναφέρονται οι μορφές παιδικής προστασίας, όταν τα παιδιά χρειαστεί να απομακρυνθούν από το οικογενειακό τους περιβάλλον. Σ' αυτό το κεφάλαιο γίνεται και μια ιστορική αναδρομή του θεσμού, τα είδη, τις μορφές και τα στοιχεία που την αποτελούν. Καθορίζονται οι προϋποθέσεις για την σωστή εφαρμογή προγραμμάτων αναδοχής. Μετά γίνεται μια ενημέρωση για το φορέα του προγράμματος της αναδοχής, σήμερα. Επίσης γίνεται αναφορά στο ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στην αναδοχή στη σχέση του με τη φυσική οικογένεια, το παιδί και την ανάδοχη οικογένεια.

Στο Τρίτο Κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο Κυπριακό νομοθετικό πλαίσιο της αναδοχής και στην διεθνή διακήρυξη των δικαιωμάτων του παιδιού. Το κεφάλαιο αυτό ασχολείται με τα νομικά θέματα.

Στο Τέταρτο Κεφάλαιο και τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα γενικά συμπεράσματα από όλη τη μελέτη του θεσμού, ακολουθούν εισηγήσεις-προτάσεις για την βελτίωση του θεσμού της αναδοχής στη Κύπρο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εισαγωγή

Στις μέρες μας όταν οι γονείς αντιμετωπίζουν δυσκολίες στο γονικό τους ρόλο τα παιδιά τους μπορούν να απορροφηθούν:

(α) Με την τοποθέτηση τους σε ίδρυμα (β) με την υιοθεσία (γ) ή με την τοποθέτηση τους σε ανάδοχη οικογένεια.

Το ίδρυμα είναι της πιο πολλές φορές η εύκολη λύση για τα παιδιά αλλά στις μέρες μας προσπαθούν να το αποφεύγουν. Η υιοθεσία από την άλλη μεριά φαίνεται να είναι συνήθως περισσότερο δύσκολη υπόθεση γιατί τόσο οι φυσικοί γονείς όσο και το παιδί τους όποιες και να είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν δεν μπορούν εύκολα να συμφιλιωθούν με την ιδέα του οριστικού αποχωρισμού. (Τρισελιώτης 1986)

Η τρίτη εναλλακτική μορφή προστασίας του παιδιού, η οποία είναι η ανάδοχη φροντίδα. Με τον όρο αυτό εννοούμε την ανάληψη της φροντίδας άλλων γονέων από μια οικογένεια για μερικές μέρες, βδομάδες, μήνες ή για χρόνια έναντι αμοιβής (Τρισελιώτης, Κουσίδου, 1989, σελ. 178). Έτσι το παιδί με αυτόν τον τρόπο στερείται την οικογένειά του μα όχι και την ύπαρξη οικογενειακού περιβάλλοντος που θα το φροντίσει και θα το βοηθήσει. Στόχος της αναδοχής είναι η επιστροφή του παιδιού στη φυσική του οικογένεια.

Η συμβολή του κοινωνικού λειτουργού στην ανάπτυξη και προώθηση του θεσμού, καθώς επίσης στη στήριξη της φυσικής οικογένειας είναι απαραίτητη, ούτως ώστε οι γονείς να νοιώθουν βεβαιότητα για το μέλλον του παιδιού τους.

Το πρόβλημα

Μια μορφή παιδικής προστασίας είναι η ανάδοχη φροντίδα, σε παιδιά τα οποία για οποιοδήποτε λόγο στερούνται οικογενειακής και γονικής στήριξης. Είτε η οικογένεια περνάει κρίση, είτε ένας από τους δύο ή και οι δύο γονείς δεν βρίσκονται στη ζωή είτε η οικογένεια υπολειτουργεί.

Ο θεσμός της αναδοχής στην Κύπρο, έχει εφαρμοστεί εδώ και αρκετά χρόνια και υλοποιείται μέσω των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας. Φυσικά ο αριθμός των αναδόχων οικογενειών έχει αυξηθεί σε σχέση με τα αρχικά χρόνια εφαρμογής όμως αυτό δεν επαρκεί. Αν και η υπηρεσία προσπαθεί να μειώσει την ιδρυματοποίηση παιδιών και να προωθήσει πιο πολύ το θεσμό της αναδοχής, αυτό χρειάζεται αρκετή προσπάθεια. Ακόμη η έννοια του θεσμού είναι άγνωστη σε ένα μέρος του κοινού, λόγω ελλιπής ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης στις κοινότητες.

Είναι πολύ σημαντικό ο κόσμος να γνωρίσει το κυρίως πλεονέκτημα της αναδοχής, όπου προσφέρεται οικογενειακή στοργή και αγάπη σε παιδιά τα οποία χρειάζεται να μείνουν για λίγο χρονικό διάστημα μακριά από την οικογένειά τους.

Γι' αυτούς τους λόγους αλλά και για το ενδιαφέρον του θεσμού αυτού επέλεξα να ενημερωθώ μέσω της πτυχιακής μου εργασίας βλέποντας τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα καθώς και τις ελλείψεις του θεσμού στον κυπριακό χώρο.

Σκοπός μελέτης

Σκοπός της μελέτης είναι να γίνει γνωστός ο θεσμός της ανάδοχης φροντίδας στη Κύπρο και γενικά η λειτουργία του ως προς το σκοπό και τις ανάγκες που μπορεί να καλύψει.

Επίσης να γίνει η αναφορά στις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στην αναδοχή και τις υπόλοιπες μορφές παιδικής προστασίας. Έτσι ώστε να οδηγηθούμε στην άνοδο και προώθηση του θεσμού.

Επιμέρους στόχοι:

- περιγραφή του βασικού ρόλου της οικογένειας και η επίδραση του στην ανάπτυξη του παιδιού
- να εντοπιστούν οι αιτίες απομάκρυνσης του παιδιού από τη φυσική του οικογένεια
- να αναλυθούν οι μορφές παιδικής προστασίας
- ιστορική αναδρομή του θεσμού, από ποια μέλη αποτελείται
- να γνωστοποιηθούν οι φορείς εφαρμογής του θεσμού στο Κυπριακό Χώρο
- να αναφερθεί ο συγκροτικός ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην σχέση του με το παιδί με την φυσική οικογένεια και την ανάδοχη οικογένεια
- να γίνει γνωστή η νομοθεσία της αναδοχής
- να διατυπωθούν συμπεράσματα εισηγήσεις και προτάσεις

Ορισμοί Όρων

Ανάδοχη Φροντίδα: Με τον όρο «αναδοχή» ή «ανάδοχη φροντίδα» εννοούμε την ανάληψη της φροντίδας παιδιού άλλων γονέων από μια οικογένεια για μερικές μέρες, εβδομάδες, μήνες ή για χρόνια έναντι αμοιβής (επιδόματος ή μισθού). (Τρισελιώτης, Κουσίδου, 1989, σελ.178)

Ανάδοχη Οικογένεια: Αναφέρεται στην οικογένεια που πληρώνεται για να αναλάβει την φροντίδα του παιδιού. (Τρισελιώτης, σελ.15)

Θεσμός: Κανόνας δικαίου που διαμορφώθηκε από παράδοση ή με κοινή συμφωνία, κοινωνικός ή πολιτικός οργανισμός που αναγνωρίζεται από το νόμο.

Οικογένεια: Ομάδα ανθρώπων που συνδέονται με δεσμούς αίματος και συνήθως κατοικούν κάτω από την ίδια στέγη. (Τσιγόπουλο-Φυτράκης)

Παιδική Προστασία: Ο όρος παιδική προστασία χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις υπηρεσίες που παρέχονται σε οικογένειες και παιδιά, οι περιπτώσεις των οποίων έρχονται σε γνώση κρατικών ή ιδιωτικών κοινωνικών οργανώσεων εξαιτίας της αδυναμίας της φυσικής οικογένειας να φροντίσει το παιδί. (Τρισελιώτης, Κουσίδου, 1989, σελ.7)

Μονιμότητα: Με τον όρο μονιμότητα, εννοούμε την εξεύρεση οικογένειας που θα εγγυάται στο μάλλον αβέβαιο κόσμο μας, ότι θα παρέχει στο παιδί απρόσκοπτη φροντίδα και την ασφάλεια ότι «ανήκει» στην οικογένεια, καθ' όλη την διάρκεια της παιδικής του ηλικίας.

(Τρισελιώτης, Κουσίδου, 1989, σελ.21)

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΑΛΛΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Α.Ο ρόλος της Οικογένειας και η επίδρασή της στην ανάπτυξη και διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού



Η οικογένεια αναμφισβήτητα αποτελεί πρωταρχικό ρόλο στην ανάπτυξη και στη ζωή ενός ατόμου. Οι ψυχολογικές θεωρίες προσδίδουν στο οικογενειακό περιβάλλον μια ιδιαίτερη δύναμη και το θεωρούν ως το σπουδαιότερο και καθοριστικό μέσο για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού. Η οικογένεια αποτελεί για το παιδί την πρώτη του πηγή πληροφόρησης, το πρωταρχικό μοντέλο ζωής που του παρέχει στοιχεία για το πως θα κατακτήσει την γνώση, την εμπειρία, τις σχέσεις του με τον κόσμο. Οι γονείς είναι οι πρώτοι του φυσικοί δάσκαλοι που θα βοηθήσουν το παιδί να επικοινωνήσει, να γνωρίσει, να μάθει και να διαμορφώσει τις προσωπικές και πολιτισμικές του αντιλήψεις και αξίες. Η οικογένεια δηλαδή είναι αυτή που θα παίξει και θα φωτίσει τους δρόμους που θα ακολουθήσεις για να ζήσεις σ' ένα κόσμο περίπλοκο και αυτή που θα λειτουργήσει για το παιδί ως ένα πολιτιστικό και ψυχολογικό πρότυπο.

(Η οικογένεια στη σύγχρονη κοινωνία, <http://www.startpoint.gr>)

Η οικογένεια που θεωρείται λίκνο της βιολογικής και κοινωνικής μας κληρονομιάς, χώρος έκφρασης της αγάπης, της προστασίας, της έντασης, της βίας σε μια εποχή που αλλάζουν τα πάντα γρήγορα, άλλαξαν.

(Οικογένεια Παιδική Προστασία Κοινωνική Πολιτική, Ελένη Αγάθωνος – Γεωργοπούλου, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, Αθήνα 1993).

Β.ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- ΑΙΤΙΕΣ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Όταν οι οικογένειες αντιμετωπίζουν δυσκολίες στο μέγιστο και ανατροφή των παιδιών τους τότε δεν κρίνεται σοφό για τα παιδιά να παραμένουν με τους γονείς τους, γι' αυτό οι κρατικές υπηρεσίες έχουν υποχρέωση και ευθύνη να μεριμνήσουν για τη φροντίδα των παιδιών αυτών.

Οι αιτίες απομάκρυνσης του παιδιού από την οικογένεια του είναι όταν υπάρχουν δυσμενείς συνθήκες οικογενειακού περιβάλλοντος. Όπως οικονομική ανέχεια, ενδοοικογενειακές συγκρούσεις βίας, εγκατάλειψη, παραμέληση, αστικοινωνική συμπεριφορά του ενός ή των δύο γονιών. Προβλήματα όπως αλκοολισμός, χρήση τοξικών ουσιών, το παιδί είναι μικρό και τρυφερό, βιώνει τραυματικές εμπειρίες που του δημιουργούν ανασφάλεια, αγωνία, φόβο, συναισθήματα απειλής και απώλειας της αυτοεκτίμησης του. Για τους λόγους αυτούς αλλά και για πολλούς άλλους μπορεί ένα παιδί να πρέπει να απομακρυνθεί από το οικογενειακό του περιβάλλον.

Οι ανάδοχοι γονείς αναλαμβάνουν αυτή τη φροντίδα δίνοντας την ευκαιρία στις οικογένειες των παιδιών να ξεπεράσουν τις δυσκολίες τους.

Ο κοινωνικός λειτουργός συνεργάζεται με τις οικογένειες των παιδιών βοηθώντας τις να ξεπεράσουν τις δυσκολίες τους ώστε να εξασφαλίσουν ένα ασφαλές οικογενειακό περιβάλλον για το παιδί τους.

Γ.ΜΟΡΦΕΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

- Ø Ιδρυματική Περίθαλψη
- Ø Υιοθεσία
- Ø Αναδοχή

Ιδρυματική Περίθαλψη: στις περιπτώσεις που τα παιδιά λόγω των ειδικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν είναι δυνατό να βοηθηθούν καλύτερα με την ιδρυματική φροντίδα γίνονται δεκτά σε ιδρύματα. Στη Κύπρο λειτουργούν 5 τύποι ιδρυμάτων: παιδική στέγη, Ξενώνας εφήβων, Μαθητικό Οικοτροφείο, Στέγη «Νέα Ελεούσα» και τα Πρότυπα Σπιτάκια.

(Εγχειρίδιο, Γραφείο Ευημερίας)

Παιδική Στέγη: φιλοξενούνται παιδιά ηλικίας 5-13 ετών αγόρια και κορίτσια. Η τοποθέτηση τους κυμαίνεται από μερικές μέρες ως αρκετούς μήνες ανάλογα με τη κάθε περίπτωση.

Εφηβικός Ξενώνας: γίνονται δεκτά παιδιά 13-21 χρονών που δεν είναι κατ' ανάγκη κάτω από τη φροντίδα του Διευθυντή.

Μαθητικό Οικοτροφείο: λειτουργεί στη Λευκωσία, γίνονται δεκτά παιδιά Σχολών Μέσης Παιδείας που οι γονείς τους διαμένουν στις κατεχόμενες περιοχές και δεν υπάρχει συγγενείς ή άλλο πρόσωπο που είναι σε θέση να τα αναλάβει.

Στέγη Νέα Ελεούσα: δέχονται παιδιά από διάφορες ηλικίες, με σοβαρή διανοητική καθυστέρηση.

Πρότυπα Σπιτάκια: υπάρχουν 4 στη Λευκωσία και 4 στη Λεμεσό. Περιλαμβάνει μικρή ομάδα παιδιών με αναπηρία, σκοπό την επανένταξή τους στη κοινωνία.

Υιοθεσία: είναι ένας θεσμός παιδικής προστασίας που χαρακτηρίζεται από διακίνηση έντονων συναισθημάτων μεταξύ των τριών εμπλεκόμενων μερών (φυσική οικογένεια – θετή οικογένεια – υιοθετούμενος).

(Τι θα ήθελα να γνωρίζουν οι γονείς μου όταν με υιοθετήσουν, Θυμάρι, Νοέμβριος 2004).

Ανάδοχη Οικογένεια: Η αναδοχή παιδιών είναι ένας κοινωνικός θεσμός προστασίας παιδιών ηλικίας 0-18 χρόνων που εφαρμόστηκε συστηματικά στην Κύπρο το 1956 όταν ψηφίστηκε ο περί Παίδων Νόμος, Κεφ.352. Ο περί Παίδων Νόμος, δίδει το δικαίωμα στο Διευθυντή Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, να αναλαμβάνει τη νομική φροντίδα παιδιών που έχουν ανάγκη φροντίδας και προστασίας είτε με τη συγκατάθεση των γονιών, είτε ύστερα από απόφαση του Δικαστηρίου (Αναδοχή, Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, σελ.6)

Δ.Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ

1.Ιστορική Αναδρομή του θεσμού

Η τοποθέτηση παιδιών σε ανάδοχους γονείς στο μέρος της κοινωνικής πολιτικής για τα απροστάτευτα παιδιά έχει τις ρίζες της στους Αγγλικούς Νόμους για τους Πτωχούς (English Poor Law) του 16ου αιώνα που επέτρεπε τη μαθητεία απροστάτευτων παιδιών κοντά σε αρχιτέκτονες, έναντι εβδομαδιαίας αμοιβής.

Ένα άλλο σύστημα που αναπτύχθηκε την ίδια περίοδο παράλληλα με αυτό της μαθητείας, ήταν η πρακτική του Νοσοκομείου του Χριστού (Christ's Hospital) στο Λονδίνο, να τοποθετεί ορφανά και εγκαταλειμμένα βρέφη κυρίως εκτός γάμου κοντά σε τροφούς επί πληρωμή μέχρι την ηλικία των τεσσάρων χρόνων. Το ίδιο σύστημα ακολούθησε και το Δημοτικό Νοσοκομείο της Γλασκώβης (Glasgow Town Hospital) το 1715.

Το δεύτερο στάδιο στην εξέλιξη της ανάδοχης φροντίδας ξεκίνησε περίπου το 1850 και διήρκεσε μέχρι το 1948, αν και κατάλοιπα του βρίσκονταν ακόμα και τη δεκαετία του 1970. Αυτός ο νέος τύπος αναδοχής απέβλεπε στους υψηλότερους στόχους να προσφέρει στα ορφανά και εγκαταλειμμένα παιδιά ένα πιο υγιεινό περιβάλλον και μια πιο ευεργετική αγωγή και εκπαίδευση απ' ό,τι ήταν δυνατή στα Σπίτια των Πτωχών.

Το πιο παλαιό σχήμα που αντιμετώπισε την αναδοχή σαν ένα είδος υποκατάστασης της γονικής φροντίδας, ξεκίνησε από την Επιτροπή για τους πτωχούς στο Εδιμβούργο (στην Ενορία του St.Cuthbert) γύρω στο 1850. Το παράδειγμα του Εδιμβούργου ακολούθησαν και άλλες ενορίες στη Σκωτία και Αγγλία καθώς και πολλά Φιλανθρωπικά Σωματεία για παιδιά που άρχισαν να δημιουργούνται μεταξύ του 1860 και 1900.

Μόνον ένα μικρό ποσοστό από το σύνολο των παιδιών που προστατεύονταν από τη Νομοθεσία για τους Πτωχούς και από τις Φιλανθρωπικές Εταιρείες τοποθετήθηκαν σε ανάδοχες οικογένειες μεταξύ του 1850 και 1948.

Μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τη νέα νομοθεσία παιδικής προστασίας στη Βρετανία (1948) μπαίνουμε σε ένα νέο στάδιο στην εξέλιξη του συστήματος των αναδόχων οικογενειών. Σύμφωνα με το Νόμο η αναδοχή θεωρείται σαν μια

υπηρεσία σε γονείς που για οποιονδήποτε λόγο δεν είναι σε θέση να φροντίσουν τα παιδιά τους και χρειάζονται προσωρινή ανακούφιση.

Η αναδοχή παιδιών είναι ένας κοινωνικός θεσμός προστασίας παιδιών ηλικίας 0-18 χρόνων που εφαρμόστηκε συστηματικά στην Κύπρο το 1956, όταν ψηφίστηκε ο περί Παίδων Νόμος, Κεφ. 352. Από τότε μέχρι σήμερα ο θεσμός της αναδοχής στη Κύπρο λειτουργεί κανονικά.

(Τρισελιώτης 1989 , σελ.179-183)

2.ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΕ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΣΜΟ ΤΗΣ
ΑΝΑΔΟΧΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2004

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ:

ΛΕΥΚΩΣΙΑ:

ΑΝΑΔΟΧΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ - 14 ΠΑΙΔΙΑ

ΛΑΡΝΑΚΑ:

ΑΝΑΔΟΧΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ - 20 ΠΑΙΔΙΑ

ΛΕΜΕΣΟΣ:

ΑΝΑΔΟΧΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ - 8 ΠΑΙΔΙΑ

ΠΑΦΟΣ:

ΑΝΑΔΟΧΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ - 6 ΠΑΙΔΙΑ

ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ:

ΑΝΑΔΟΧΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ - 6 ΠΑΙΔΙΑ

3.Εννοιολογική προσέγγιση της αναδοχής

Η αναδοχή ορίζεται ως η ανάληψη της φροντίδας ενός πλήρως ή μερικώς εξαρτημένου ατόμου (ανηλίκου ή ενηλίκου) από μια οικογένεια ή άτομο για μικρό ή μεγάλο χρονικό διάστημα, έναντι αμοιβής.

Ο θεσμός αυτός έχει εφαρμοσθεί ως επί το πλείστον για παιδιά που για διάφορους λόγους δεν μπορούν να τα φροντίσουν οι γονείς τους. Ο βασικός στόχος της αναδοχής είναι να προσφέρει στο παιδί αποκλειστική, σταθερή φροντίδα και την εμπειρία της οικογενειακής ζωής μέχριςότου οι γονείς του μπορέσουν να το ξαναπάρουν και να κρατήσει τους εξαρτημένους ενηλίκους μέσα στην οικογένεια και την κοινότητα. (Αναδοχή θεσμός Κοινωνικής Προστασίας, Εκλογή, Ιανουάριος, Φεβρουάριος, Μάρτιος 1992)

Η αναδοχή στη Κύπρο εφαρμόζεται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας οι οποίες έχουν τη πλήρη ευθύνη της τοποθέτησης και επίβλεψης ανάδοχων γονέων, φυσικών γονέων και παιδιού.

Πόσο διαρκεί:

Από μια μέρα μέχρι ολόκληρη ζωή... Τυπικά η αναδοχή μπορεί να διαρκέσει ως την ημέρα της ενηλικίωσης του παιδιού.

4.Είδη αναδοχής

- **Συγγενική Αναδοχή:**

Αφορά αναδοχή παιδιού από μέλη του ευρύτερου συγγενικού του περιβάλλοντος (Παππούς, γιαγιά, θείοι).

- **Βραχυπρόθεσμη Αναδοχή:**

Μπορεί να είναι από μία νύχτα μέχρι και μερικούς μήνες και προσφέρει σταθερό οικογενειακό περιβάλλον και φροντίδα στο παιδί του οποίου οι γονείς χρειάζονται κάποιο χρόνο για να αντιμετωπίσουν κάποια από τα προβλήματά τους. Η φροντίδα αυτού του τύπου συστήνεται και για το παιδί που προορίζεται για υιοθεσία.

- **Μακροπρόθεσμη Αναδοχή:**

Προσφέρεται σε παιδί το οποίο δεν προβλέπεται να επιστρέψει στην οικογένειά του. Η σχέση μεταξύ παιδιού και γονιού παραμένει σημαντική με ισχυρό συναισθηματικό δεσμό. Η αναδοχή αυτή επιτρέπει στο παιδί να μεγαλώσει σε ένα ασφαλές σταθερό και υποστηρικτικό περιβάλλον διατηρώντας ταυτόχρονα την επαφή με την οικογένειά του.

- **Αναδοχή Φιλοξενίας:**

Αφορά φιλοξενία παιδιών που ζουν κυρίως σε ίδρυμα για να περάσουν τις γιορτές τους, τα καλοκαίριά τους ή τα Σαββατοκύριακά τους σε ανάδοχες οικογένειες.

- **Έκτακτη Αναδοχή:**

Αφορά περιπτώσεις που οι γονείς τελούν υπό κράτηση για σύντομο διάστημα ή χρειάζονται να νοσηλευτούν άμεσα ή περιπτώσεις που το παιδί επιβάλλεται να μετακινηθεί άμεσα από την οικογένειά του λόγω συγκεκριμένης κατάστασης.

- **Ημερήσια Αναδοχή:**

Για ενίσχυση της λειτουργικότητας της οικογένειας και για να προληφθεί μια πιο ώριμη μετακίνηση του παιδιού, το παιδί φροντίζεται σε ανάδοχη οικογένεια σε καθορισμένες ώρες ανάλογα με τις ανάγκες του κατά τη διάρκεια της ημέρας ή της νύχτας.

Όλες οι μορφές αναδοχής έχουν θεραπευτικό χαρακτήρα με την ευρεία έννοια δηλαδή με την έννοια ότι τοποθετώντας ένα παιδί με ειδικές ανάγκες ισθερτικά βιώματα, συναισθηματικές διαταραχές ή ένα παιδί που η οικογένεια του ή και το ίδιο περνάει κρίση σε ένα ομαλό, σταθερό, θετικό οικογενειακό περιβάλλον αναμένεται να βοηθηθεί το παιδί στα προβλήματα του ή να ξεπεράσει τη κρίση.

(Εκλογή Ιανουάριος – Φεβρουάριος – Μάρτιος 1992)

(Αναδοχή θεσμός παιδικής προστασίας, Τασούλα Κουσίδου – Εκλογή Φεβρουάριος – Μάρτιος 1992, Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας).

5.Μέλη της αναδοχής

Για να μπορέσει να πραγματοποιηθεί η διεργασία της αναδοχής πρέπει να υπάρχει το παιδί, η ανάδοχη οικογένεια ,η βιολογική οικογένεια καθώς επίσης και η κοινωνική οργάνωση.

Κάθε ένα από αυτά έχει την δική του λειτουργία και τα δικά του χαρακτηριστικά.Στην συνέχεια θα παρουσιαστεί το κάθε ένα ξεχωριστά.

1.Το παιδί

Τα παιδιά που τοποθετούνται σε ανάδοχες οικογένειες είναι:

-Παιδιά τα οποία γεννήθηκαν χωρίς γάμο των γονέων,και οι κοινωνικές συνθήκες δεν συμφωνούν να παραμείνουν στην οικογένειά τους .

-Παιδιά που ζούν σε διάφορα ιδρύματα και φιλοξενούνται από ανάδοχες οικογένειες σαββατοκύριακα και γιορτές .

-Παιδιά τα οποία τοποθετούνται προσωρινά μέχρι την υιοθεσία.

-Παιδιά που για διάφορους ιατροκοινωνικούς λόγους δεν μπορούν να μείνουν στη φυσική οικογένεια. (*Υπηρεσίες κοινωνικής ευημερίας – Νομοθετικό πλαίσιο*)

Το παιδί που τοποθετείται σε μια ανάδοχη οικογένεια έχει ως πρώτη ανάγκη την κάλυψη των ψυχολογικών και κοινωνικών αναγκών του. Πάνω απ'όλα το παιδί χρειάζεται να νοιώσει βαθια στην ψυχή του το αίσθημα της αγάπης.

2. Φυσικοί γονείς

Η φυσιολογική οικογένεια προσφέρει τη δυνατότητα στο παιδί να έχει όλα τα στοιχεία που προωθούν την ανάπτυξη του. Δηλαδή τη συναισθηματική συναλλαγή και αμοιβαία ανάγκη με τους δύο ή τουλάχιστον με τον ένα γονιό, την αίσθηση ότι ο άλλος σε θέλει, σε εκτιμάει, την προσφορά κατάλληλων ερεθισμάτων για να αναπτυχθούν φυσιολογικά οι έμφυτες τάσεις και προδιαθέσεις.

Ο χωρισμός ενός παιδιού από τους φυσικούς γονείς του είναι ίσως το πιο τραγικό γεγονός που μπορεί να του συμβεί. Γι' αυτό πρέπει να καταβάλλεται κάθε προσπάθεια και να εξαντλείται κάθε μέσο για την παραμονή και την ανάπτυξη του παιδιού στο φυσικό του περιβάλλον και να αποφεύγεται το «ξερίζωμά» του από αυτό.

Συναισθήματα:

Κατά κανόνα διακατέχονται από διάφορα αρνητικά ή αμφιθυμικά συναισθήματα. Οι περισσότεροι έχουν μια αίσθηση μεγάλης αποτυχίας στον ρόλο τους σαν γονείς και σαν άνθρωποι. Μπορεί να φοβούνται ότι θα χάσουν το παιδί τους και να είναι επιθετικοί. Είναι επομένως σημαντικό και απαραίτητο να προσπαθήσουμε να συμπεριλάβουμε τους βιολογικούς γονείς από την αρχή στη διαδικασία της τοποθέτησης του παιδιού τους στην ανάδοχη οικογένεια, γιατί έτσι όχι μόνο τους κατανοούμε αλλά δεν παραγκωνίζουμε τα δικαιώματά τους.

Είναι βασικό να γνωρίσουν την ανάδοχη οικογένεια, το περιβάλλον που θα τοποθετηθεί το παιδί, να βοηθήσουν και οι ίδιοι στη σύνδεση του παιδιού με την ανάδοχη οικογένεια, εξηγώντας του τους λόγους που επιβάλλουν την απομάκρυνσή του, ώστε το παιδί να μην αισθάνεται ότι κάνει κάτι κακό και γι' αυτό απομακρύνεται. Επίσης πρέπει να γνωρίζουν ότι θα υπάρχει επικοινωνία και ότι το παιδί τους δεν χάνει την ταυτότητά του, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που κύριος στόχος της τοποθέτησης σε ανάδοχη οικογένεια είναι το παιδί να επανέλθει στη φυσική του οικογένεια όταν ξεπεραστούν τα προβλήματα που επιβάλλουν την απομάκρυνσή του.

Για το παιδί είναι ακόμα πιο θετικό, όταν οι φυσικοί γονείς καταφέρουν με τη στήριξη της κοινωνικής λειτουργού να συμπεριφέρονται σωστά απέναντί του και κατά τη διάρκεια των επισκέψεων να συνεργάζονται ικανοποιητικά και με την ανάδοχη οικογένεια.

Η επικοινωνία όμως ενός περιορισμένου αριθμού φυσικών γονιών με το παιδί τους μέσα στο περιβάλλον της ανάδοχης οικογένειας, πολλές φορές δεν είναι εφικτή για σοβαρούς λόγους, όπως σοβαρές μορφές ψυχοπάθειας. Στις περιπτώσεις αυτές ενημερώνονται πάλι οι φυσικοί γονείς από την Κοινωνική Υπηρεσία για την τοποθέτηση του παιδιού τους σε ανάδοχη οικογένεια.

Έτσι λοιπόν οι φυσικοί γονείς πρέπει να έχουν σχέση και επαφή με το παιδί τους και την ανάδοχη οικογένεια στην οποία βρίσκεται.

(ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ – ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ)

3.Ανάδοχοι γονείς

Ο ανάδοχος γονέας αποτελεί ένα από τα 4 βασικά μέλη που αποτελούν τον θεσμό της αναδοχής .Είναι το άτομο το οποίο είναι πρόθυμο να αναλάβει το μέγαλωμα ενός παιδιού του οποίου για διάφορους λόγους δεν του επιτρέπεται να παραμείνει στο δικό του οικογενειακό περιβάλλον. Γι'αυτο πρέπει να γνωρίζει τη διαδικασία του θεσμού και να είναι πρόθυμος να συνεργαστεί με τον κοινωνικό λειτουργό και την βιολογική οικογένεια του παιδιού.

Ποιος μπορεί να γίνει ανάδοχος γονέας :

Οποιοσδήποτε ενδιαφέρεται μπορεί να αποταθεί για να εγκριθεί ως ανάδοχος γονιός, υποβάλλοντας αίτηση στα κατά τόπους Επαρχιακά Γραφεία Ευημερίας, νοουμένου ότι διαθέτει τις απαραίτητες ικανότητες για τη φροντίδα παιδιών που απομακρύνονται από τις οικογένειές τους. Δεν υπάρχουν περιορισμοί στις ηλικίες. Οι ανάδοχοι γονείς μπορούν να εργάζονται και δεν έχει σημασία εάν η κατοικία τους είναι με ενοίκιο ή όχι. Μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να εγκριθούν και άτομα που ζουν μόνα τους. Θεωρείται πολύ σημαντικό, ευάλωτα παιδιά και έφηβοι να τοποθετούνται σε δοκιμασμένο, ασφαλές και δοτικό περιβάλλον. Γι' αυτό οι ανάδοχοι γονείς περνούν από μια διαδικασία προετοιμασίας κατά την οποία αξιολογούνται κατά πόσο διαθέτουν τις απαραίτητες ικανότητες στη φροντίδα παιδιών.

Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει επισκέψεις σ' αυτούς από εξειδικευμένο Κοινωνικό Λειτουργό ο οποίος και θα ετοιμάσει την αξιολόγηση για τις δυνατότητες του ζεύγους ή της οικογένειας.

(ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ)

Παράγοντες σχετικοί με τους αναδόχους.

Η επιτυχία είναι πιθανότερη:

- Ø Όταν οι ανάδοχοι γονείς δεν έχουν παιδιά ή δεν έχουν «δικά τους» παιδιά του ίδιου φύλου και της ίδιας ηλικίας από το ανάδοχο παιδί. Ο Borland και οι συνεργάτες του βρήκαν ότι οι ανάδοχοι γονείς χωρίς παιδιά εκπλήρωσαν το γονικό τους ρόλο με μεγαλύτερη επιτυχία όταν επρόκειτο για παιδιά 10 ετών ή μικρότερα. Η πρόωγη διακοπή της τοποθέτησης είναι επίσης πιο πιθανή όταν η συμπεριφορά του ανάδοχου παιδιού απειλεί την ευημερία των παιδιών της ανάδοχης οικογένειας ακόμα κι όταν είναι μεγαλύτερα. Γι' αυτό όσο πιο ασφαλή είναι τα παιδιά των αναδόχων και όσο πιο ανεκτική είναι η ανάδοχη οικογένεια τόσο λιγότερες πιθανότητες έχει η τοποθέτηση να αποτύχει. Το γεγονός όμως παραμένει ότι εφόσον δεν υπάρχει τελικά καμία αλλαγή, οι περισσότεροι θετοί γονείς δίνουν προτεραιότητα στις ανάγκες των δικών τους παιδιών.
- Ø Όταν οι ανάδοχοι γονείς δεν θεωρούν ότι το παιδί έχει σοβαρά προβλήματα ή στην περίπτωση εξειδικευμένων αναδόχων, όταν είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα αυτά.
- Ø Όταν την εποχή της τοποθέτησης η ανάδοχη μητέρα είναι 40 ετών ή παραπάνω. Και πάλι χρειάζεται προσοχή όταν αναφερόμαστε στην ηλικία των αναδόχων λόγω των ευρύτερων ορίων ηλικίας.
- Ø Όταν η ανάδοχη οικογένεια αποδέχεται και τη φυσική οικογένεια του παιδιού.
- Ø Όταν οι ανάδοχοι γονείς είναι εκπαιδευόμενοι προετοιμασμένοι και έχουν υποστήριξη μετά την τοποθέτηση.

- Ø Όταν οι ανάδοχοι είναι συγγενείς του παιδιού. Οι τοποθετήσεις σε συγγενείς αναδόχους είναι γενικά πιο επιτυχείς από τις άλλες.
- Ø Όταν οι ανάδοχοι γονείς είναι πεπειραμένοι.

(Βασική Παιδοψυχιατρική 1994 σελ. 122-125)

Ιδιότητες που χρειάζεται να διαθέτει ο ανάδοχος γονιός.

Να μπορεί:

- Να αναπτύξει στο παιδί το αίσθημα ότι αξίζει, καθώς και το αίσθημα της ταυτότητάς του.
- Να υποστηρίζει το παιδί στις καλές και κακές του στιγμές.
- Να προωθεί την υγεία, την εκπαίδευση και την ανάπτυξη των ικανοτήτων των παιδιών.
- Να ενθαρρύνει το παιδί να αναπτύσσει και να διατηρεί φιλίες.
- Να αντιλαμβάνεται τις πολλές και διάφορες ανάγκες που έχουν γενικά τα παιδιά.
- Να σέβεται και να δέχεται την ταυτότητα, σεξουαλικότητα, θρησκεία, φυλή, γλώσσα καθώς και τις ιδιαίτερες ανάγκες των νέων ατόμων.
- Να είναι ευέλικτος και ικανός να αντιμετωπίσει τυχόν προκλητική και δύσκολη συμπεριφορά.
- Να αναπτύσσει τις δικές του δεξιότητες μέσω κατάλληλης προετοιμασίας και εκπαίδευσης.
- Να συνεργάζεται με τον ΚΛ με στόχο πάντοτε το συμφέρον του παιδιού.

- Να είναι προετοιμασμένος να αναλάβει το ρόλο του γονιού για ένα ξένο παιδί και η απόφαση του αυτή να προέρχεται ύστερα από προβληματισμό όλης της οικογένειάς του.

Μέσα στα πλαίσια των τομέων ευθύνης οι ανάδοχοι γονείς μπορεί να αναλάβουν διάφορους ρόλους, όπως να γίνουν εξ' ολοκλήρου οι μόνοι και μόνιμοι ψυχολογικοί γονείς του παιδιού. εάν το παιδί δεν έχει επικοινωνία με τους φυσικούς γονείς μπορεί να μοιραστούν το ρόλο των γονιών με τους φυσικούς γονείς ή να συμπληρώνουν το ρόλο των φυσικών γονιών.

(Εκλογή Ιανουάριος – Φεβρουάριος – Μάρτιος 1992)

4. Κοινωνική οργάνωση

Η κοινωνική οργάνωση είναι αυτή που έχει μια ολοκληρωμένη εικόνα του παιδιού, της φυσικής οικογένειας και της ανάδοχης οικογένειας. Σε συνεργασία πάντοτε με τους ειδικούς θα καταλήξουν στην σωστή επιλογή της κατάλληλης οικογένειας με κίνητρο πάντοτε την ευημερία και στήριξη του παιδιού. Το ταίριασμα του παιδιού και της ανάδοχης οικογένειας είναι μια δύσκολη διαδικασία και χρονοβόρα.

Μέχρις ότου ο κοινωνικός λειτουργός βρίσκεται στο στάδιο της έγκρισης αρχίζουν κάποιες συναντήσεις παιδιού και ανάδοχων γονέων στο χώρο της οργάνωσης. Οι υποχρεώσεις της κοινωνικής οργάνωσης μετά το στάδιο του ταιριάσματος είναι συνεργασία και στήριξη με τους ανάδοχους αλλά και βιολογικούς γονείς. Καταβολή μηνιαίας αμοιβής, παρακολούθηση της προσαρμογής του παιδιού καθώς επίσης πραγματοποίηση τακτικών επισκέψεων στην ανάδοχη οικογένεια. (ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ)

Ε.ΦΟΡΕΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η Κύπρος εφαρμόζει τον θεσμό της ανάδοχης οικογένειας εδώ και χρόνια. Ο θεσμός αυτός επιθεωρείται, προσεγγίζεται και αξιολογείται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας σε Παγκύπριο επίπεδο.



ΣΤ.Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΟ ΘΕΣΜΟ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ

Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού στην εφαρμογή του θεσμού της αναδοχής είναι πολύ σημαντικός για τη διατήρηση των απαραίτητων ισορροπιών και την παροχή των αναγκαίων εξηγήσεων στους ενδιαφερόμενους.

Ο κοινωνικός λειτουργός που εργάζεται στο τομέα των αναδοχών οικογενειών αρχίζει να προγραμματίζει και να συντονίζει την εργασία του με τρία διαφορετικά μέρη: τους αναδόχους γονείς, το παιδί και τη βιολογική οικογένεια. Θεωρούνται απαραίτητες οι συχνές επισκέψεις του κοινωνικού λειτουργού στο σπίτι των αναδόχων, η συμβουλευτική βοήθεια και η παρακολούθηση σε οικογενειακές και ατομικές συνεδρίες.

Για να διεκπεραιώσει τα ποικίλα καθήκοντα του ικανοποιητικά, ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να «ταυτιστεί» με όλα τα μέλη συγχρόνως και να λάβει υπόψη του τις απόψεις τους, τις ανάγκες τους και τις αλληλεπιδράσεις. Επίσης απαιτεί γνώσεις και δεξιότητες σχετικές με την προετοιμασία, επιλογή και εκπαίδευση των αναδόχων γονέων, με το ταίριασμα παιδιού, αναδόχων και τη στήριξη της ανάδοχης οικογένειας μετά την τοποθέτηση του παιδιού.

Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού σε ότι αφορά τους φυσικούς γονείς απαιτεί τόσο γνώσεις συμβουλευτικής όσο και ικανότητα σύνδεσης της φυσικής οικογένειας με πηγές βοήθειας της ίδιας κοινωνικής οργάνωσης ή άλλων. Αντίστοιχη είναι και η βοήθεια που ο κοινωνικός λειτουργός επιβάλλεται να προσφέρει στη φυσική οικογένεια, η οποία πιθανώς βιώνει το πανικό του αποχωρισμού και της οριστικής

απώλειας, ειδικά όταν η απομάκρυνση του παιδιού γίνεται με δικαστική εντολή και χωρίς την συγκατάθεση της.

Η τελική επιτυχία της τοποθέτησης του παιδιού εξαρτάται από τη σοφή επικοινωνία και τη συμμετοχή κάθε μέρους σε κάθε στάδιο, εκτός εάν κάποιος αποφασίσει να αποσυρθεί για οποιονδήποτε λόγο. Ο κοινωνικός λειτουργός είναι το κλειδί και ο ενωτικός παράγοντας σ' αυτή τη δυναμική των σχέσεων.

Από την πετυχημένη ή όχι εργασία του κοινωνικού λειτουργού και της κοινωνικής οργάνωσης εξαρτώνται τελικά η εξέλιξη του παιδιού και το μέλλον του.

(Η κοινωνική εργασία στην Υιοθεσία και στην Αναδοχή, 1989 Ανάδοχη φροντίδα 2001).

1.Επιλογή ανάδοχων γονέων

Ο κοινωνικός λειτουργός που ασχολείται με την εξεύρεση αναδόχων γονέων συνεχώς έρχεται αντιμέτωπος με το δύσκολο έργο της επιλογής των οικογενειών εκείνων που θα προσφέρουν ένα ικανοποιητικό επίπεδο φροντίδας και αγωγής στα παιδιά που χρειάζονται γονείς. Η απόφαση που θα ληφθεί θα επηρεάσει το μέλλον του παιδιού, την ευημερία των υποψήφιων αναδόχων γονέων και πιθανόν των φυσικών γονέων καθώς και το κύρος της κοινωνικής οργάνωσης. (Τρισελιώτης 1989,σελ:91)

Ποιος υποστηρίζει τον ανάδοχο γονιό;

Όλοι οι ανάδοχοι γονείς συνδέονται και έχουν επαφή με κοινωνικό λειτουργό των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, ο οποίος και τους παρέχει την απαραίτητη υποστήριξη και επίβλεψη. Τους επισκέπτεται τακτικά ώστε να βεβαιώνεται ότι τυχόν δυσκολίες συζητούνται με σκοπό την επίλυσή τους.

Η σχέση ανάδοχου γονιού και κοινωνικού λειτουργού πρέπει να διέπεται από ειλικρίνεια, αμοιβαία εμπιστοσύνη, κατανόηση και ενδιαφέρον με στόχο πάντοτε τη διαφύλαξη και την προώθηση των συμφερόντων του παιδιού.

(Αναδοχή, Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, σελ.15)

Ο κοινωνικός λειτουργός και οι ανάδοχοι γονείς

Η ανάπτυξη μιας αποδοτικής σχέσης κοινωνικού λειτουργού και ανάδοχων γονέων θα εξαρτηθεί κατά πολύ από τη σαφήνεια των σκοπών και των στόχων της τοποθέτησης για το συγκεκριμένο παιδί και επίσης από τη γνωστοποίηση των αμοιβαίων προσδοκιών του κοινωνικού λειτουργού και των αναδόχων γονέων.

Όπως υπάρχουν διάφοροι τύποι αναδοχής έτσι υπάρχουν και διαφορετικοί τύποι αναδόχων γονέων. Οι ανάδοχοι γονείς δεν αποτελούν ομοιογενή ομάδα. Διαφέρουν σε ιστορικό, σε ψυχοσύνθεση, σε ενδιαφέροντα και προτιμήσεις.

Ο Kadushin υποστηρίζει ότι «δεν υπάρχει ξεκάθαρος ορισμός της σχέσης των αναδόχων γονέων με την οργάνωση, με αποτέλεσμα άλλοτε να θεωρούνται πελάτες, άλλοτε συνεργάτες, συνάδελφοι και άλλοτε μισθοδοτούμενοι επαγγελματίες».

Η αναδοχή επηρεάζει όλη την οικογένεια, κάθε στιγμή και ο κοινωνικός λειτουργός θα χρειαστεί περιστασιακά να δώσει βοήθεια όταν υπάρχει κρίση ή διαταραχή των σχέσεων. Θα πρέπει να συζητήσει προβλήματα και να δώσει «τον χρόνο του, την προσπάθεια και την προσωπική του ζωή» στην αναδοχή, χρειάζονται αναγνώριση, συμπάθεια και κατανόηση για τη δουλειά που κάνουν στοιχεία που πρέπει να απορρέουν από τη σχέση τους με τον κοινωνικό λειτουργό.

Λόγω του ότι η πρωταρχική έγνοια του κοινωνικού λειτουργού είναι το συμφέρον του παιδιού, δεν είναι σπάνιο για τους αναδόχους γονείς να αισθάνονται ότι ο κοινωνικός λειτουργός παίρνει το μέρος του παιδιού. Τα παιδιά με τη συμπεριφορά

τους, μπορεί μερικές φορές να επιδιώκουν να φέρουν αντιμέτωπους όχι μόνον τους ανάδοχους γονείς σαν ζευγάρι αλλά και τους ανάδοχους με τον κοινωνικό λειτουργό.

2.Η προετοιμασία των ανάδοχων γονέων

Η επιλογή του κατάλληλου ανάδοχου γονέα για το συγκεκριμένο παιδί περνά μέσα από την προετοιμασία του γονέα. Η προετοιμασία θα πρέπει να λειτουργεί και όσο αυτό επιλεγεί περιορίζοντας έτσι στο ελάχιστο τις υποψήφιες ανάδοχες οικογένειες που μπορεί να αποκλεισθούν με απόφαση της κοινωνικής οργάνωσης που έχει και την τελική ευθύνη της τοποθέτησης του παιδιού.

Η προετοιμασία των υποψήφιων αναδόχων γονιών μπορεί να γίνεται μ' ένα συνδυασμό συνολικής συνεργασίας με κοινωνικό λειτουργό και εργασίες σε ομάδα και με τη συμμετοχή τόσο άλλων ειδικών ανάλογα με τις ανάγκες, όσο και ανάδοχων γονιών, που συνεισφέρουν την πείρα τους.

Η προετοιμασία περιλαμβάνει τους εξής τομείς, που λειτουργούν και σαν κριτήρια επιλογής:

- Εκτίμηση της προσωπικότητας, της συμπεριφοράς και του τρόπου ζωής των αναδόχων γονιών, ώστε και οι ίδιοι να συνειδητοποιήσουν τα βιώματά τους και τα στοιχεία της προσωπικότητάς τους και να κατανοήσουν πως αυτά θα επηρεάσουν τον ρόλο τους ως αναδόχων γονιών και τις στάσεις τους προς το παιδί και τους φυσικούς του γονείς.
- Διευκρίνηση των κινήτρων και των προσδοκιών τους από την αναδοχή και σε τι περιστατικό παιδιού και φυσικών γονιών θα μπορούσαν να ανταποκριθούν καλύτερα.

- Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση σε αναπτυξιακά θέματα των παιδιών σε μορφές προβληματικής συμπεριφοράς και τρόπους αντιμετώπισής τους και στις ειδικές ανάγκες των παιδιών που απομακρύνονται από τους γονείς τους.
- Πλήρης ενημέρωση, γνωριμία και προσαρμογή με το παιδί.
- Ενημέρωση για τους φυσικούς γονείς και τις στάσεις τους προς το παιδί και την αναδοχή και γνωριμία μαζί τους, όπου ενδείκνυται.
- Εκτίμηση του δικτύου στήριξης της ανάδοχης οικογένειας στο έργο της (συγγενείς, φίλοι, ψυχαγωγικές υπηρεσίες).

Την προετοιμασία των ανάδοχων γονέων την αναλαμβάνει η κοινωνική λειτουργός του φορέα αναδοχής η οποία θα αξιοποιήσει τεχνικές και μεθόδους της κλινικής κοινωνικής εργασίας (σειρά ατομικών, οικογενειακών και ομαδικών συνεδριάσεων).

Οι τομείς προετοιμασίας των υποψήφιων αναδόχων οι οποίοι λειτουργούν ταυτόχρονα και ως κριτήρια επιλογής τους είναι οι ακόλουθοι:

- Η εκτίμηση συμπεριφοράς της προσωπικότητας και των χρόνων ζωής τους.
- Η διερεύνηση και η επεξεργασία προσωπικών βιωμάτων και εμπειριών από τη σχέση με τους δικούς του γονείς, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο αυτά έχουν επηρεάσει τις στάσεις τους απέναντι στους γονικούς ρόλους και τη γονική επάρκεια και φροντίδα.
- Η διερεύνηση των κινήτρων τους να γίνουν ανάδοχοι και η αποσαφήνιση των προσδοκιών τους από την αναδοχή.
- Η αξιολόγηση του εύρους και της ποιότητας των σχέσεων τους με κοινωνικά δίκτυα από τα οποία μπορούν να αντλήσουν υποστήριξη.

- Η σαφής κατανόηση της προσωρινότητας της τοποθέτησης και των διαφορών που υπάρχουν ανάμεσα στην αναδοχή και την υιοθεσία. Το θέμα αυτό χρήζει ιδιαίτερης προσοχής, ειδικά όταν οι ανάδοχοι έχουν φυσικά παιδιά, προκειμένου να προληφθεί η δυσχερίστη «οικειοποίηση» του αναδεχόμενου στο μέλλον.
- Η εμπειριστατωμένη συζήτηση σχετικά με την ανατροφή, τις ιδιαίτερες συναισθηματικές ανάγκες ενός παιδιού που έχει ζήσει σε ίδρυμα ή σε προβληματική φυσική οικογένεια και η διαπαιδαγώγηση και προσαρμογή σε ανάδοχο οικογενειακό πλαίσιο.
- Η επεξεργασία των σκέψεων και των συναισθημάτων των αναδόχων σχετικά με τον αποχωρισμό που θα βιώσουν όταν το παιδί φύγει από κοντά τους, ειδικά μάλιστα όταν οι ανάδοχοι γονείς έχουν εμπειρίες αποχωρισμού ή αποχωρισμών κατά την παιδική τους ηλικία. Πολλοί δυσκολεύονται να απαλλαγούν από τη σκέψη της επερχόμενης διακοπής της σχέσης, γεγονός που λειτουργεί ανασχετικά στην ανάπτυξη ασφαλούς σχέσης με το παιδί.
- Η ενημέρωση για το συγκεκριμένο παιδί, τους φυσικούς του γονείς και την προοπτική επανασύνδεση μαζί τους.
- Η εκτενής ενημέρωση σχετικά με τη φυσική και τη συναισθηματική κατάσταση, καθώς και τα τυχόν προβλήματα υγείας του παιδιού.

Η προετοιμασία των αναδόχων ολοκληρώνεται με τη γνωριμία τους με το παιδί και της κοινού συναντήσεις προσαρμογής στο φορέα και στο σπίτι.

(Ανάδοχη Φροντίδα Καλλινικάκη 2001)

Τα βασικά κριτήρια για έγκριση των ανάδοχων γονιών είναι:

- Να είναι ενήλικα άτομα με καλή φυσική, ψυχική και συναισθηματική υγεία.
- Κύριο κίνητρό τους θα πρέπει να είναι τα αποθέματα αγάπης για ένα ξένο παιδί, τα δε δικά τους παιδιά θα πρέπει να γνωρίζουν και να αναμένουν ότι θα μοιράζονται την αγάπη αυτή.
- Να είναι σε θέση να αντιμετωπίζουν ποικίλες καταστάσεις, συμπεριφορές και συναισθήματα των ανάδοχων παιδιών.
- Να διαθέτουν υπομονή και ικανότητα όσον αφορά το χειρισμό και τη φροντίδα παιδιών.
- Να προσφέρουν θετικές εμπειρίες ομαλής οικογενειακής ζωής.
- Να είναι ευέλικτοι και να διαθέτουν ψηλό επίπεδο κατανόησης, ανοχής και αποδοχής της φυσικής οικογένειας του παιδιού.

Διαδικασία, Μελέτη και Έγκριση Ανάδοξης Οικογένειας.

Οι επαφές για μελέτη και έγκριση οποιασδήποτε ανάδοξης οικογένειας με πληρωμή θα αρχίζουν αμέσως και οπωσδήποτε όχι αργότερα από τον ένα μήνα από την ημερομηνία λήψης της αίτησης ή της ημερομηνίας επισήμανσης οποιασδήποτε υποψήφιας ανάδοξης οικογένειας από το Λειτουργό της περιοχής. Οπωσδήποτε σε σύντομο χρονικό διάστημα, ανάλογα με την κάθε περίπτωση και όχι πέραν του ενός μηνός ο υπεύθυνος Λειτουργός υποβάλλει εισηγήσεις προς τον Ε.Λ.Ε., ο οποίος θα εγκρίνει τη μελέτη ή όχι της περίπτωσης. Στη διαδικασία μελέτης και έγκρισης ανάδοξης οικογένειας, ο Λειτουργός μπορεί να εφαρμόσει και τη μέθοδο της ΚΕΟ.

Στη συνέχεια, αν η περίπτωση εγκριθεί για περαιτέρω μελέτη, ανοίγεται σχετικός φάκελος υποψήφιας ανάδοξης οικογένειας, όπου καταχωρούνται οι επαφές. Ο υπεύθυνος Λειτουργός, σε διάστημα όχι μεγαλύτερο των 3 μηνών από την ημέρα της αναφοράς, ετοιμάζει έκθεση για την οικογένεια και την υποβάλλει προς τον Ε.Λ.Ε. για έγκριση.

Για το σωστό προγραμματισμό των τοποθετήσεων σύμφωνα με τις ανάγκες των παιδιών και για να είναι δυνατή η άμεση τοποθέτησή τους, όπου χρειάζεται, ο Επαρχιακός Λειτουργός Ευημερίας πρέπει να είναι βέβαιος ότι υπάρχουν σε κάθε στιγμή διαθέσιμες στην Επαρχία του δύο τουλάχιστον εγκριμένες ανάδοχες οικογένειες που μπορούν να δεχθούν αμέσως παιδιά μόλις τους ζητηθεί. Για το σκοπό αυτό είναι απαραίτητο ο Λειτουργός της περιοχής να επισκέπτεται τις

οικογένειες αυτές κάθε τρίμηνο για να διαπιστώσει ότι συνεχίζουν να ενδιαφέρονται και ότι είναι κατάλληλες για να αναλάβουν παιδί.

Η ανάδοχη οικογένεια πρέπει να είναι εγκεκριμένη κατά το χρόνο της τοποθέτησης.

(ΑΝΑΔΟΧΗ-ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ)

Ο κοινωνικός λειτουργός και το παιδί

Ο κοινωνικός λειτουργός είναι ο συνδετικός κρίκος μεταξύ αναδόχων γονέων, φυσικών γονέων και παιδιού. Μέρος του έργου του είναι να βοηθήσει «στην ανάπτυξη και στη διατήρηση των δεσμών» μεταξύ των τριών μερών ενώ το άλλο είναι η απευθείας εργασία του με το παιδί.

Η συνολική ευθύνη της κοινωνικής εργασίας είναι να εξασφαλίσει τη φυσική και προσωπική ομαλή ανάπτυξη του παιδιού. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, χρειάζονται τακτικές επισκέψεις στους ανάδοχους γονείς, όπου ο κοινωνικός λειτουργός θα βλέπει τους ανάδοχους και το παιδί μαζί ή χωριστά.

Η ανάπτυξη μιας καλής σχέσης μεταξύ κοινωνικού λειτουργού και παιδιού θα πρέπει να έχει αρχίσει πριν γίνει η τοποθέτηση. Μπορεί ο κοινωνικός λειτουργός να γνωρίζει το παιδί από την εποχή που ήταν με την οικογένεια του, μπορεί να το έχει προετοιμάσει για τη μετακίνηση στην ανάδοχη οικογένεια και ίσως να το έχει συστήσει στην ανάδοχη. Μερικές φορές βέβαια αυτό δεν είναι δυνατόν. Είναι απαραίτητη η γνωριμία του κοινωνικού λειτουργού με το παιδί για να δημιουργήσει σχέση εμπιστοσύνης. Ο κοινωνικός λειτουργός είναι ο μόνος άνθρωπος που κρατά στα χέρια του όλους τους δεσμούς του παιδιού. Εάν κάτι πάει στραβά όπως μερικές

φορές συμβαίνει, ο κοινωνικός λειτουργός είναι το μόνο πρόσωπο που μπορεί να βοηθήσει το παιδί να ξανασυναρμολογήσει τη ζωή του. (Τρισελιώτης 1989, σελ. 210-211)

Παράγοντες Σχετικοί με το παιδί

- Ø Η επιτυχία κάθε τύπου αναδοχής είναι πιο πιθανή όταν το παιδί δεν είναι πολύ διαταραγμένο. Όσο περισσότερο δύσκολο/διαταραγμένο είναι το παιδί, τόσο μεγαλύτερες και οι πιθανότητες πρόωρης διακοπής της τοποθέτησης.
- Ø Η πιθανότητα της διακοπής αυξάνει με την ηλικία και οι έφηβοι είναι οι πιο ευάλωτοι.
- Ø Η κατανόηση που έχει το παιδί για θέματα όπως οι περιστάσεις κάτω από τις οποίες τέθηκε υπό επιμέλεια και τοποθετήθηκε σε ανάδοχη οικογένεια, οι ρίζες του και το γενεαλογικό και ιστορικό του υπόβαθρο συμβάλλουν στη σταθερότητα της τοποθέτησης και στην αίσθηση ευημερίας που έχει το παιδί.
- Ø Στην πλειοψηφία τους οι ερευνητές πιστεύουν ότι τα παιδιά που έχουν συστηματική επαφή με τους γονείς τους είναι πιο σταθερά και κατασταλαγμένα στις ανάδοχες οικογένειές τους.

- Ø Στις περιπτώσεις που τα παιδιά τοποθετούνται μαζί με τα αδέρφια τους διαμορφώνεται μια μεικτή εικόνα και οι περισσότερες έρευνες υποστηρίζουν ότι αυτές οι τοποθετήσεις οδηγούν σε ελάχιστες πρόωρες διακοπές και ότι τα παιδιά είναι περισσότερο προσαρμοσμένα.
- Ø Η καλή προετοιμασία πριν από τη τοποθέτηση συμβάλλει στη σταθερότητα της τοποθέτησης.
- Ø Με την προϋπόθεση ότι η ποιότητα της φροντίδας είναι καλή η σύντομη παραμονή σε ίδρυμα δε φαίνεται να μειώνει τις πιθανότητες μιας επιτυχής τοποθέτησης σε ανάδοχη οικογένεια.

Η παρακολούθηση του παιδιού από τον κοινωνικό λειτουργό

Ο Επαρχιακός Λειτουργός Ευημερίας θα βεβαιώνεται ότι ο υπεύθυνος για την περίπτωση Λειτουργός θα πραγματοποιεί τακτικές και αποτελεσματικές επισκέψεις στην ανάδοχη οικογένεια. Ο διοικητικά Προϊστάμενος του Λειτουργού πραγματοποιεί τουλάχιστον μια επίσκεψη στην ανάδοχη οικογένεια με στόχο την γνωριμία με το παιδί και τα μέλη της ανάδοχης οικογένειας.

Οι επισκέψεις αυτές γίνονται μέσα σε 15 ημέρες από την ημέρα που τοποθετήθηκε, ύστερα δε κατά τέτοια χρονικά διαστήματα που επιβάλλονται για την εξασφάλιση της μετέπειτα ευημερίας του παιδιού αλλά όχι πιο αραιά από:

- Ø δύο φορές το μήνα σε περίπτωση που το παιδί είναι τοποθετημένο σε ανάδοχους γονείς για περίοδο μικρότερη των 6 μηνών.

Ø μια φορά το μήνα σε περίπτωση που το παιδί είναι τοποθετημένο σε ανάδοχους γονείς για περίοδο μεγαλύτερη των 6 μηνών.

Επισκέψεις θα πραγματοποιούνται κατά συχνότερα χρονικά διαστήματα όπου τούτο επιβάλλεται, λαμβανομένων υπόψη των προβλημάτων που παρουσιάζει το παιδί ή η ανάδοχη οικογένεια. Στις επισκέψεις ο Λειτουργός έχει ατομική συνέντευξη με το παιδί η οποία καταγράφεται.

Επίσης θα πραγματοποιούνται τακτικές επισκέψεις στη φυσική οικογένεια από τον υπεύθυνο Λειτουργό, ώστε να προσφέρει τη βοήθεια που χρειάζεται – κοινωνική λειτουργική ή πρακτική για να βελτιωθούν οι συνθήκες και να αρθούν το συντομότερο δυνατό οι λόγοι που επέβαλαν τη μετακίνηση του παιδιού στην ανάδοχη οικογένεια.

(ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ- ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ)

3.Ο κοινωνικός λειτουργός και η σχέση του με τους φυσικούς γονείς

Το έργο του κοινωνικού λειτουργού σε σχέση με τους φυσικούς γονείς αποτελείται από δύο μέρη:

(α) να βοηθήσει τους γονείς να αναλάβουν εκ νέου τη φροντίδα του παιδιού τους και
(β) να διατηρήσει τον σύνδεσμο μεταξύ γονέων και παιδιού. Και τα δύο προϋποθέτουν ότι ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να δημιουργήσει μια εποικοδομητική σχέση με τους φυσικούς γονείς. Οι γονείς του οποίου τα παιδιά βρίσκονται σε κρατική προστασία μετά από δικό τους αίτημα ή με τη σύμφωνη γνώμη τους, αισθάνονται λιγότερο απειλημένοι και εχθρικοί προς τους κοινωνικούς λειτουργούς. Ανέθετα αυτοί των οποίων τα παιδιά απομακρύνονται με εισαγγελικές ή δικαστικές αποφάσεις αισθάνονται μνησικάκοι και ανταγωνιστικοί. Ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να αναγνωρίσει και να δεχθεί τα συναισθήματά τους, επιδεικνύοντας συγχρόνως το ενδιαφέρον του για το παιδί κάτι που οι γονείς καταλαβαίνουν. Η εμπλοκή των γονέων στον προγραμματισμό για το παιδί τους και

η συμμετοχή τους στα σχέδια και στις αναθεωρήσεις, τους κάνει να αισθάνονται ότι είναι ακόμα οι πιο σημαντικοί άνθρωποι στη ζωή του παιδιού.

Ο δεύτερος στόχος του κοινωνικού λειτουργού αφορά την ενθάρρυνση και προαγωγή των δεσμών των φυσικών γονέων με το παιδί. Τα παιδιά έχουν περισσότερες πιθανότητες να επιστρέψουν στα σπίτια τους, εάν τα επισκέπτονται τακτικά ο ένας ή και οι δύο γονείς. Έρευνες έχουν δείξει ότι πολλοί ανάδοχοι γονείς εκφράζουν έκπληξη για τις επισκέψεις της φυσικής οικογένειας ή έχουν την άποψη ότι αναστατώνουν το παιδί. Πιστεύουν ότι τα παιδιά είναι καλύτερα μακριά από τους γονείς τους. Υιοθετούν την «αποκλίουσα» στάση, βάζοντας τη φυσική οικογένεια στο περιθώριο. Αυτή η στάση όμως δεν αναγνωρίζει ότι πολλά παιδιά, ακόμα και όταν αποχωρίζονται ή απορρίπτονται από τους γονείς τους, σκέπτονται θετικά γι' αυτούς και είναι πρόθυμα να τους δουν με επιείκεια. Όσο πιο ανταγωνιστικοί είναι οι ανάδοχοι γονείς προς τους φυσικούς, τόσο το παιδί θα τους νοσταλγεί κρυφά ή θα έχει εξωπραγματικές θετικές φαντασιώσεις γι' αυτούς. Οι επισκέψεις των γονέων μπορεί να είναι πολύ εποικοδομητικές διότι δείχνουν ότι δεν έχουν απορρίψει το παιδί εντελώς και επίσης διότι δεν ενθαρρύνουν την εξιδανίκευση και τις φαντασιώσεις. Η ευημερία του παιδιού και η εικόνα του εαυτού του εξαρτώνται από τη στάση των αναδόχων προς τους γονείς και τις επισκέψεις του.

4.Η επικοινωνία παιδιού με τους φυσικούς γονείς

Το παιδί έχει το δικαίωμα να διατηρήσει τους δεσμούς με τους φυσικούς του γονείς και τα αδέρφια του. Έτσι, μέσα στον προγραμματισμό του κοινωνικού λειτουργού συμπεριλαμβάνεται και το πρόγραμμα των επαφών αυτών.

Οι σχέσεις φυσικής και ανάδοχης οικογένειας οριοθετούνται και προγραμματίζονται με βάση το συμφέρον του παιδιού. Κύριος στόχος παραμένει η επιστροφή του παιδιού στην οικογένειά του, εκτός και εάν συντρέχουν λόγοι που να το εκθέτουν σε

φυσικό ή ηθικό κίνδυνο. Το παιδί, ανάλογα με την ηλικία του και το βαθμό ωριμότητάς του, έχει δικαίωμα να εκφράσει τη δική του γνώμη.

Οι ανάδοχοι γονείς θα πρέπει να μπορέσουν σ' αυτή τη φάση να δείξουν κατανόηση στο παιδί και στις ανάγκες του, να μπορούν να σεβαστούν την ιστορία του και να τη συζητήσουν μαζί του χωρίς προκατάληψη προς τους φυσικούς γονείς και να διευκολύνουν την αναγκαιότητα το παιδί να επικοινωνεί με τους φυσικούς γονείς του (εάν βέβαια το παιδί δεν κινδυνεύει και το επιθυμεί).

Ο βασικότερος λόγος της επικοινωνίας με τους φυσικούς γονείς είναι ότι βοηθούν το παιδί να κρατήσει επαφή με τις ρίζες του. Αυτό είναι απαραίτητο για τη δημιουργία μιας συνέχειας στη ζωή του κι ενισχυτικό για την ταυτότητά του, όπως έχει αποδειχθεί και από έρευνες. Υπάρχουν όμως και άλλα πλεονεκτήματα από την επικοινωνία με τους φυσικούς γονείς που επισκιάζουν τα αναμφισβήτητα μειονεκτήματα που υπάρχουν. Συνοπτικά είναι ότι:

- 1) Βοηθά το παιδί να εκτονώσει τα καταπιεσμένα αισθήματα ζώντας τους γονείς του (βλέπει ότι ζουν και υπάρχουν). Τα αισθήματα αυτά προκαλούνται από τον αποχωρισμό και την εγκατάλειψη. Κατακρατούν πολλή ενέργεια αν δεν εκτονωθούν και εμποδίζουν το παιδί να επενδύσει λειτουργώντας δημιουργικά ή εκδηλώνονται υπό μορφή συμπτωμάτων. \
- 2) Βοηθά το παιδί να δει ρεαλιστικά τους γονείς του και να απαλλαγεί απ' τις παράλογες φαντασιώσεις, σκέψεις και φόβους δηλ. ότι είναι κακοί και το απορρίπτουν, οπότε δεν υπάρχει πια ανάγκη να μεταθέσει όλα αυτά στους ανάδοχους και έτσι μπορεί να δημιουργήσει μια πιο ρεαλιστική σχέση και μ' αυτούς.
- 3) Βοηθά τους ανάδοχους γονείς να δουν τους φυσικούς γονείς όπως είναι στην πραγματικότητα και να απαλλαγούν από τις φαντασιώσεις τους για τους φυσικούς γονείς που δημιουργούνται από τις περιγραφές των παιδιών στην προσπάθεια τους να κερδίσουν την εύνοιά τους, αλλά και από δικά τους αξεπέραστα προβλήματα (με τους δικούς του γονείς).

- 4) Εάν οι φυσικοί γονείς βοηθηθούν από τον φορέα να ανταποκριθούν τελικά στο παιδί με οργανωμένες και προγραμματισμένες επισκέψεις κ.λ.π., το παιδί μπορεί να ζήσει μαζί τους διορθωτικές εμπειρίες και να βοηθηθεί στα ψυχολογικά του προβλήματα.
- 5) Εάν υπάρξει μία καλή σχέση μεταξύ αναδόχων και φυσικών γονέων, το παιδί που έζησε μέσα σε φιλονικίες θα μπορέσει να μάθει κατάλληλους τρόπους να σχετίζεται με τους ανθρώπους.

Τα αναδεχόμενα παιδιά που δεν μπόρεσαν να διατηρήσουν επικοινωνία με τους φυσικούς γονείς γιατί τα εγκατέλειψαν, βρίσκονται στη δυσάρεστη κατάσταση να μην μπορούν να έχουν πρόσβαση στις ρίζες τους, χωρίς όμως τίποτα να έρθει νόμιμα να τις αντικαταστήσει, συμβολικά, όπως συμβαίνει στην υιοθεσία.

(ΑΝΑΔΟΧΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ, ΚΑΛΛΙΝΙΚΑΚΗ 2001)

5.Οι υποχρεώσεις των ανάδοχων γονέων

Απέναντι στους φυσικούς γονείς οι ανάδοχοι έχουν κατά πρώτο λόγο την υποχρέωση να διευκολύνουν την επικοινωνία τους με το παιδί καθώς και να διατηρούν και να αναπτύσσουν τις προσωπικές τους σχέσεις μαζί του, εφόσον βέβαια δεν παραβλάπτονται ουσιώδη συμφέροντα του ανηλίκου. Σε περίπτωση που ανακάμψει διαφωνία ανάμεσα στους φυσικούς και τους ανάδοχους γονείς τότε αρμόδιο για να αποφασίσει είναι το δικαστήριο.

Κατά δεύτερο λόγο, οι ανάδοχοι γονείς υποχρεούνται να παρέχουν ανελλιπώς πληροφορίες στους φυσικούς γονείς ή στον επίτροπο καθώς και στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία σχετικά με το πρόσωπο του ανηλίκου και τις συνθήκες διαβίωσής του.

Οφείλουν να μην ενεργούν αντίθετα προς τη βούληση των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, από τη στιγμή που αυτή έχει εκφραστεί ρητά.

Η συνεργασία μεταξύ ανάδοχης και φυσικής οικογένειας

Αυτό που προσδοκείται συνήθως από την ανάδοχη οικογένεια είναι να αποδεχθεί και να συμπεριλάβει τους φυσικούς γονείς στη ζωή του αναδεχόμενου παιδιού και να το βοηθήσει να επιστρέψει στην οικογένειά του. Ως εκ τούτου αναμένεται να συνεργαστεί με τους φυσικούς γονείς, να τους βοηθήσει να εμπλακούν στη φροντίδα του παιδιού τους και να διευκολύνει τις επισκέψεις τους. Πρέπει επίσης να μιλά στο παιδί για τους γονείς του, για τους λόγους που ζει μακριά τους και για το χρόνο επιστροφής του στο σπίτι.

Ωστόσο αρκετές ανάδοχες οικογένειες τείνουν να αντιμετωπίζουν το αναδεχόμενο παιδί σαν δικό τους. Έτσι δεν αποδέχονται τους φυσικούς γονείς με τη δικαιολογία ότι ανακόπτεται η δική τους επαφή με το παιδί.

Επίσης υπάρχουν ανάδοχες οικογένειες που αισθάνονται αντιπάθεια, ανταγωνισμό, εχθρότητα ή και απόρριψη για τους φυσικούς γονείς του παιδιού. Πολλές φορές έχουν την πεποίθηση ότι όποιος θέτει το παιδί του υπό κρατική φροντίδα δεν είναι ικανός ως γονέας, δεν αγαπά ή και κακοποιεί το παιδί του.

Κάποιες άλλες ανάδοχες οικογένειες δεν αποδέχονται τους φυσικούς γονείς επειδή διαπιστώνουν ότι το παιδί επηρεάζεται και αναστατώνεται από τις επισκέψεις τους. Θεωρούν ότι η δύσκολη συμπεριφορά που επιδεικνύει το παιδί μετά από κάθε τέτοια συνάντηση δυσχεραίνει το δικό του έργο. Πράγματι ορισμένοι φυσικοί γονείς βιώνουν αισθήματα ενοχής και αποτυχίας όσον αφορά το γονικό τους ρόλο. Νιώθουν μειονεκτικά έναντι των αποδόχων, γι' αυτό και τους συμπεριφέρονται με προκλητικό τρόπο. Είναι επικριτικοί ή και εχθρικοί και απορρίπτουν ότι κάνει και μαθαίνει κοντά τους το παιδί.

Η αντιπαλότητα στις σχέσεις μεταξύ ανάδοχων και φυσικών γονέων δημιουργεί στο παιδί τη λεγόμενη «σύγκρουση αφοσίωσης». Το παιδί διχάζεται γιατί πρέπει να αποδεχθεί τους ανάδοχους γονείς, τους οποίους ωστόσο θεωρεί υπεύθυνους για τον

αποχωρισμό του από τους φυσικούς γονείς του και αφετέρου αισθάνεται ενοχή, διότι με αυτό το τρόπο απορρίπτει τους φυσικούς γονείς του. Το αποτέλεσμα αυτού του διχασμού είναι η μείωση της αυτοεκτίμησής του.

Όσο πιο ανταγωνιστικοί είναι οι ανάδοχοι προς τους φυσικούς γονείς, τόσο το παιδί τους νοσταλγεί και τείνει να δημιουργεί θετικές φαντασιώσεις γι' αυτούς και παράλληλα να υποτιμά την προσφορά των αναδόχων.

Αντίθετα όταν η φυσική και η ανάδοχη οικογένεια κατανοούν και αποδέχονται η μία την άλλη, το παιδί αισθάνεται ότι μπορεί να δημιουργήσει δεσμό και με τα δύο ζεύγη γονέων χωρίς να χρειάζεται να επιλέξει.

Οι ανάδοχοι που σέβονται και αποδέχονται τους φυσικούς γονείς μπορούν να τους βοηθήσουν και να λειτουργήσουν ως πρότυπα ζωής, επικοινωνίας και γονικής φροντίδας.

(Ανάδοχη Φροντίδα Καλλινικάκη 2001).

6.Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στις ανάδοχες οικογένειες για ομάδα παιδιών

- Θα πραγματοποιεί τακτικές επισκέψεις στη φυσική οικογένεια ώστε να προσφέρει τη βοήθεια που χρειάζεται για να βελτιωθούν οι συνθήκες και να αρθούν το

συντομότερο δυνατό οι λόγοι που επέβαλαν τη μετακίνηση του κάθε παιδιού στην ανάδοχη οικογένεια.

- Σε περίπτωση πρόθεσης αλλαγής κατοικίας των ανάδοχων γονιών ο κοινωνικός λειτουργός θα ειδοποιείται δεκαπέντε μέρες πριν τη μετακίνηση, για να είναι σε θέση να διαπιστώσει κατά πόσο η νέα κατοικία πληροί τις προϋποθέσεις έγκρισης για μεταστέγαση των παιδιών.

- Γνωστοποιεί στο γονιό ή το νόμιμο κηδεμόνα των παιδιών, την κατοικία των ανάδοχων γονιών, στην οποία τα παιδιά έχουν τοποθετηθεί.

- Σε περίπτωση υποβολής παραπάνω από ή για παιδί σε ανάδοχη οικογένεια για ομάδα παιδιών, αυτό εξετάζεται αμέσως.

Ανάδοχες Οικογένειες για ομάδα παιδιών

Το πρόγραμμα τοποθέτησης παιδιών υπό τη Φροντίδα του Διευθυντή σε Ανάδοχες Οικογένειες για Ομάδα Παιδιών διέπεται από το Μέρος III του Περί Παίδων Νόμου και σύμφωνα με τους καινούριους που ισχύουν.

Η ανάδοχη οικογένεια για ομάδα παιδιών προσφέρει νέες μορφές εξυπηρέτησης σε παιδιά υπό τη φροντίδα του Διευθυντή Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας επιπρόσθετα από τη φροντίδα που προσφέρεται στις συνηθισμένες ανάδοχες οικογένειες και στα ιδρύματα των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

Θα στεγάζονται σε ενοικιαζόμενα ή ιδιόκτητα υποστατικά που θα αποτελούνται τουλάχιστον από τέσσερα υπνοδωμάτια, μια τραπεζαρία, ένα ευρύχωρο καθιστικό, βοηθητικούς χώρους και απαραίτητη αυλή.

Θα εξυπηρετούνται 4-6 παιδιά ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών της ανάδοχης οικογένειας (τα οποία είναι κάτω των 18 χρονών και διαμένουν με την οικογένεια), αλλά ο συνολικός αριθμός να μην υπερβαίνει τα έξι. Τα παιδιά μπορεί να είναι αδέρφια ή όχι, τα οποία παρουσιάζουν ειδικά προβλήματα και ανάγκες που δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά μέσω άλλων μορφών φροντίδας.

Τέτοια παιδιά είναι:

(α) Αδέλφια για τα οποία το σχέδιο θεραπείας είναι να κρατηθούν μαζί.

(β) Παιδιά που θα μπορούσαν να τοποθετηθούν σε συνηθισμένες ανάδοχες οικογένειες και θα βοηθηθούν καλύτερα με το θεσμό της ομαδικής ανάδοχης οικογένειας λόγω των προβλημάτων τους.

(ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ)

7. Το Συμβόλαιο

Το συμβόλαιο είναι μια ανοιχτή, έντιμη και χρονικά προσδιορισμένη μορφή παρέμβασης της κοινωνικής εργασίας. Η επιπρόσθετη αξία που υποστηρίζεται ότι έχει είναι η διαφάνεια και η συγκεκριμενοποίηση που εισάγει στους σκοπούς στους στόχους και στις μεθόδους, και ο τρόπος που ενθαρρύνει την ενεργό συμμετοχή των διαφόρων μερών στην ετοιμασία του και επιμερίζει τις ευθύνες και αρμοδιότητες.

Επανελημμένες αναφορές έχουν γίνει για τη χρησιμότητα ενός συμβολαίου ή μιας συμφωνίας μεταξύ όλων των μερών που συμμετέχουν στην αναδοχή περιλαμβανομένου και του παιδιού, εφόσον είναι σε ηλικία που καταλαβαίνει. Αυτό είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για την εμπλοκή στη συμφωνία προεφήβων και εφήβων. Το συμβόλαιο σε τρία επίπεδα κοινωνικού λειτουργού με ανάδοχους γονείς, φυσικούς γονείς και το παιδί (Τρισελιώτης σελ. 215-219)

Το συμβόλαιο γίνεται μεταξύ των δύο ανάδοχων γονιών και του Επαρχιακού Λειτουργού Ευημερίας από μέρους της Δ.Υ.Κ.Ε. Αντίγραφο του συμβολαίου δίδεται στο ζεύγος ενώ το πρωτότυπο φυλάγεται στο φάκελο της οικογένειας. (Στο συμβόλαιο φαίνονται αναλυτικά οι υπηρεσίες που θα παρέχονται). (Εγχειρίδιο – Γρ. Ευημερίας). (Τρισελιώτης 1989, σελ.215)

8.Αμοιβή

Η αμοιβή διαφοροποιεί ριζικά την αναδοχή από την υιοθεσία. Το «επαγγελματικό» κίνητρο που αναγνωρίζεται στην ανάδοχη μητέρα μέσω της αμοιβής συμφιλιώνει την επιθυμία μιας μητέρας να φροντίζει τα παιδιά της καθώς και άλλα παιδιά με την αναγνώριση της εργασίας που προσφέρει, παρόλο που εκ των πραγμάτων αναγκάζεται να μένει στο σπίτι.

Η αμοιβή έχει χαρακτηριστεί και χαρακτηρίζεται ακόμη από πολλούς ως κάτι «άκομμο» ενώ συχνά θεωρείται ότι θέτει σε κίνδυνο την αγάπη για το παιδί, η οποία «μολύνεται» από τα χρήματα μιας αποζημίωσης.

Ωστόσο υπάρχουν κάποια δεδομένα τα οποία συνηγορούν υπέρ αυτής της παροχής:

Ø Η χορήγηση επιδόματος τέκνων αναγνωρίζεται σε όλους τους γονείς, χωρίς να δημιουργεί ιδιαίτερους προβληματισμούς για το θέμα της αγάπης.

Ø Η αμοιβή μπορεί να αποτελέσει πρόβλημα μόνο εάν περιβληθεί από αισθήματα ντροπής και λειτουργήσει ως παθογόνο οικογενειακό μυστικό (κάτι που κρατιέται κρυφό και το αποκαλύπτει το παιδί).

Ø Πολλοί ανάδοχοι γονείς καταθέτουν τα χρήματα της αποζημίωσης σε ένα λογαριασμό στο όνομα του παιδιού.

Ø Η αμοιβή έχει και συμβολική διάσταση. Χωρίς αυτήν οι ανάδοχοι γονείς μετατρέπονται σε «ψευδο-υιοθετούντες», δηλαδή γονείς που λειτουργούν σαν να βρίσκονταν σε καθεστώς υιοθεσίας χωρίς την αντίστοιχη νομική κατοχύρωση και τα αντίστοιχα δικαιώματα ως προς το παιδί.

Επίσης θα ήταν αρκετά σημαντικό να παρέχεται συγχρόνως η δυνατότητα στους βιολογικούς γονείς να συμβάλλουν σε ένα έστω μικρό ποσοτικά μέρος των εξόδων του παιδιού. Με αυτόν τον τρόπο οι γονείς αισθάνονται ότι δεν αποκλείονται από τη φροντίδα του παιδιού τους.

(ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ)

ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ-ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Βασικές Αρχές της Σύμβασης που σχετίζονται με την αναδοχή είναι:

- Το συμφέρον του παιδιού πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη.

- Το παιδί έχει δικαίωμα να εκφράζει ελεύθερα τη γνώμη του.
- Το παιδί έχει δικαίωμα για τροφή, υγεία και ασφάλεια.
- Το παιδί έχει δικαίωμα να μην αποχωρίζεται από τους γονείς του παρά τη θέλησή του.
- Το παιδί έχει δικαίωμα να προστατεύεται από την κακομεταχείριση.
- Το παιδί έχει δικαίωμα σε εναλλακτική μορφή φροντίδας όταν δεν είναι δυνατόν να παραμείνει στο οικογενειακό του περιβάλλον (αναδοχή ή υιοθεσία ή τοποθέτηση σε κατάλληλο ίδρυμα).
- Το παιδί το οποίο έχει τοποθετηθεί σε μια οικογένεια έχει δικαίωμα σε περιοδική αναθεώρηση των περιστάσεων που σχετίζονται με την τοποθέτησή του.

(ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ)

ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ - ΧΟΡΗΓΗΜΑΤΑ

Επιπρόσθετα παραχωρούνται στις ανάδοχες οικογένειες τα πιο κάτω έκτακτα χορηγήματα ανάλογα με τις ανάγκες:

- Μέχρι £70 το χρόνο για επαγγελματική κατάρτιση σε αναγνωρισμένο ίδρυμα ή εκπαιδευτή.
- Μέχρι £70 το χρόνο για έξοδα φοίτησης σε Σχολές Μέσης Εκπαίδευσης (στολές, χαρτικά κλπ)
- Μέχρι £100 για πληρωμή άλλων εξόδων για έκτακτες ανάγκες των παιδιών. Εκεί που προβλέπεται υπέρβαση του ποσού, ζητείται έγκριση του Δ.Υ.Κ.Ε.
- Μέχρι £120 για έξοδα που προκύπτουν από την αρχική τοποθέτηση του παιδιού ή την τελική αποκατάστασή του.
- Το ίδιο ποσό ισχύει και για την ανανέωση κρεβατιών/στρωμάτων κλπ, για παιδιά που είναι τοποθετημένα από βρεφική ή νηπιακή ηλικία όταν συμπληρώνουν το 5^ο έτος της ηλικίας τους και κρίνεται απαραίτητη η ανανέωση ή για παιδιά που είναι τοποθετημένα για μακρά χρονικά διαστήματα.

(Εγχειρίδιο – Γρ. Ευημερίας)

ΑΡΧΕΙΟ – ΜΗΤΡΩΟ

Μετά την τοποθέτηση του παιδιού, ανοίγεται φάκελος στο όνομα του και τοποθετούνται τα έγγραφα ως εξής:

Στο αριστερό μέρος του φακέλου:

- (α) Έντυπο αναφοράς και έκθεση κοινωνικής έρευνας με βάση την οποία το παιδί περιήλθε κάτω από την φροντίδα του Διευθυντή.
- (β) Δικαστικό διάταγμα ή έντυπο ανάληψη του παιδιού κάτω από τη φροντίδα του Δ.Υ.Κ.Ε. με βάση το άρθρο 3 (Υ.Κ.Ε. 123) ή άρθρο 4 (Υ.Κ.Ε. 123 (α)).
- (γ) Η έκθεση κοινωνικής έρευνας – η διαδικασία ετοιμασίας της οποίας είναι η ίδια όπως στην περίπτωση της Προληπτικής Υπηρεσίας – με βάση την οποία εγκρίθηκε η ανάδοχη οικογένεια και η οποία φέρει την ενυπόγραφη δήλωση του Επαρχιακού Λειτουργού Ευημερίας ότι έχει εγκρίνει την οικογένεια.
- (δ) Αντίγραφο του συμβολαίου τοποθέτησης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μετά από αρκετή μελέτη και συλλογή στοιχείων για το θεσμό της αναδοχής στη Κύπρο αντιλήφθηκα την εικόνα που επικρατεί και αναγνώρισα το τρόπο λειτουργίας του. Στην Κύπρο ο θεσμός εφαρμόζεται εδώ και αρκετά χρόνια ο οποίος λειτουργεί μέσα από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας.

Απ' όλα τα στοιχεία που έχω συλλέξει βλέπω ότι ο θεσμός χρειάζεται ανάπτυξη και προώθηση έτσι ώστε να αυξηθούν οι ανάδοχες οικογένειες και να μειώσουμε την

είσοδο παιδιών σε Ιδρύματα. Φυσικά χρειάζεται συνεχώς ενημέρωση του κοινού έτσι ώστε να αυξηθούν οι αιτήσεις για ανάδοχους γονείς.

Ως προς την επιλογή του θέματος της πτυχιακής είμαι αρκετά ευχαριστημένη. Είναι ένα ενδιαφέρον θέμα στις μέρες μας το οποίο χρειάζεται περισσότερη ανάπτυξη. Πήρα αρκετές πληροφορίες τις οποίες πιστεύω πως θα τις αξιοποιήσω στο μέλλον λόγω του ότι με ενδιαφέρει ο τομέας της οικογενειακής. Είναι αναμφίβολο πως τα παιδιά μεγαλώνουν καλύτερα στα δικά τους σπίτια και πάντα στόχος μας είναι η επιστροφή τους στο οικογενειακό τους περιβάλλον.

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Για την προώθηση και άνοδο του θεσμού θα αναφέρω τις πιο κάτω προτάσεις:

- Ενημέρωση για το θεσμό της ανάδοχης φροντίδας, μέσω των ΜΜΕ.
- Συνεργασία με κοινότητες και ενημέρωση του κοινού.
- Εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία θα χρησιμοποιηθούν σε διάφορες συγκεντρώσεις.
- Συνεργασία με άλλα υπουργεία.
- Συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων με έμπειρους ειδικούς.

- Δημοσίευση στις εφημερίδες για αναζήτηση αναδόχων οικογενειών και ενημέρωση για τον τρόπο λειτουργίας του θεσμού.

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΓΟΝΙΟΣ;

ΝΑΙ!

ΕΣΕΙΣ!!!

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

A) Βιβλία

1. Αγαθόνος – Γεωργοπούλου Ε, «Η οικογένεια – Παιδική Προστασία – Κοινωνική Πολιτική», Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, Αθήνα 1987.
2. Eldridge Shemie, «Τι θα ήθελα να γνωρίζουν οι γονείς μου όταν με υιοθέτησαν», Εκδόσεις θυμάρι, Νοέμβριος 2004, Αθήνα.

3. Ινστιτούτο υγείας του παιδιού´´Ας μιλήσουμε για την αναδοχή´´Αθήνα 2005
4. Καλλινικάκη Θεανώ, «Ανάδοχη Φροντίδα», Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2001
5. Κρουσταλλάκη Γ´ «Παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες», Αθήνα 2003
6. Τρισελιώτης J «Η κοινωνική εργασία στην υιοθεσία και στην αναδοχή», Κέντρο Βρεφών η Μητέρα, Αθήνα 1989.
7. Τσιάντης I, «Βασική Παιδοψυχιατρική», Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1994
8. Unicef «Τα δικαιώματα των Παιδιών του Κόσμου» 1990
9. Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

B) Λεξικά

Γεωργίου Δ. Μπαμπινιώτη, Κέντρο Λεξικολογίας Αθήνα 2004

Τεγόπουλος Φυτράκης, Ελληνικό Λεξικό, Εκδόσεις Αρμονία, Αθήνα 1995

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

